

PŘIPOMENUTÍ VÝZNAMU A ODKAZU PROFESORA KYZLINKA

SIGNIFICANCE AND LEGACY OF PROFESSOR KYZLINK

Miroslav Jůzl¹ – Libor Kalhotka¹ – Petr Kouřil¹ – Aleš Rajchl²

¹ Ústav technologie potravin, Agronomická fakulta,
Mendelova univerzita v Brně, Zemědělská 1665/1, 613 00 Brno, Česká republika

² Ústav konzervace potravin, Fakulta potravinářské a biochemické technologie,
VŠCHT v Praze, Technická 5, 166 28 Praha 6 – Dejvice, Česká republika

<https://doi.org/10.11118/978-80-7701-100-6-0119>



ABSTRAKT

Odborná veřejnost by si měla připomínat nejen obecná výročí významných událostí, ale zejména taková data a takové osobnosti, které se váží k ní samotné. I bez konkrétního výročí vázané nejčastěji k narození nebo úmrtí. Konference mají významnou společenskou roli, která akademickým pracovníkům obtížně zapadá do naplňování scientometrie. Záměrem tohoto druhu příspěvku je připomínat si na Ingrových dnech významné osobnosti zemědělství a potravinářství. Profesor Kyzlink se stal zakladatelem moderního konzervárenství u nás. Specializoval se zejména na otázky konzervace rostlinných produktů, především ovoce a zeleniny, problematiku konzervace potravin živočišného původu. Vystudoval Vysokou školu zemědělskou v Brně, kde získal i doktorát technických věd a úspěšně se habilitoval a byl jmenován profesorem, tedy ve svých 33 letech. V roce 1953 byl převeden na nově zřízenou fakultu potravinářské technologie VŠCHT v Praze, kde působil až do roku 1983 jako profesor konzervárenské technologie. Za nejvýznamnější úseky a výsledky jeho vědeckovýzkumné činnosti lze mezi mnoha dalšími označit studie o stabilitě vitamínu C ve zpracovávané zelenině, o výrobě pektinových preparátů a návrhu analýz pektinů, formuloval metody pro kontrolu údržnosti konzervace termosterilací a propracoval původní systém metod konzervace potravin. Publikoval více než stovku původních prací, z toho 30 cizojazyčných, a dosáhl tak význačného mezinárodního ohlasu.

Klíčová slova: potravinářství, historie, zdravotní nezávadnost, konzervace

ABSTRACT

The professional public should commemorate not only general anniversaries of significant events, but especially such dates and such personalities that are connected to them themselves. Even without a specific anniversary, most often tied to birth or death. Conferences have also an important social role, which academics find difficult to fit into the fulfillment of scientometrics. The intention of this type of contribution is to commemorate significant personalities of agriculture and food industry on Ingr's Days. Professor Kyzlink became the founder of modern canning in our country. He specialized mainly in issues of preservation of plant products, especially fruits and vegetables, and the issue of preservation of foods of animal origin. He graduated from the University of Agriculture in Brno, where he also received a doctorate in technical sciences and successfully habilitated and was appointed professor (at the age of 33). In 1953, he was transferred to the newly established Faculty of Food Technology of the Institute of Chemical Technology in Prague (now, University of Chemistry and Technology), where he worked until 1983 as a professor of food preservation. The most significant sections and results of his scientific research activities include, among many others, studies on the stability of vitamin C in processed vegetables. Also, he aimed on the production of pectin preparations and the design of pectin analyses. He formulated methods for checking the shelf life of preservation by thermosterilization and elaborated the original system of food preservation methods.

He published more than a hundred original works, 30 of which were in international journals and books, and thus achieved significant international acclaim.

Keywords: food industry, history, food safety, preservation

ÚVOD

Agronomická fakulta prostřednictvím tehdejšího pana děkana prof. Ing. Jiřího Zelenky, CSc. v těsné součinnosti se Zahradnickou fakultou tehdejší VŠZ v Brně navrhla k udělení čestné vědecké hodnosti doktora zemědělsko-lesnických věd panu profesoru Dr. Ing. Vladimírovi Kyzlinkovi, DrSc. Návrh se opíral o vynikající mnohostranné kvality pana profesora, kterého si mnozí stále hluboce váží jako člověka, jako vysokoškolského učitele, a jako vědce, a jehož život je úzce spojen s Vysokou školou zemědělskou v Brně. Aby vzpomínky (Pipek, 2008; Jůzl, 2026) na pana profesora nezapadly, aby byly připomenuty, dovolili jsme si ve spolupráci s kolegy z VŠCHT zveřejnit níže uvedený text v neupraveném a nedoplněném textu (Zelenka, 1992), jak zazněl z úst tehdejšího pana děkana Agronomické fakulty VŠZ v Brně pana prof. Ing. Jiřího Zelenky, CSc., který nám jej poskytnul.

STRUČNĚ ZE ŽIVOTOPISU PANA PROFESORA KYZLINKA

Narodil se 29. ledna 1915 v Brně v úřednické rodině, jeho tatínek byl vrchním poštovním ředitelem. Vystudoval reálku a v roce 1933 byl přijat ke studiu zemědělského inženýrství na Vysoké škole zemědělské v Brně. Studium ve specializaci agrikulturní chemie ukončil s vyznamenáním v roce 1937, přičemž v posledních dvou ročnících byl činný jako pomocná vědecká síla, rozpracovávající doktorát. Doktorát technických věd (Dr. techn.) získal v roce 1938 na VŠZ v Brně z oboru agrochemie zaměřené na potraviny po obhajobě disertační práce „Vliv umělé výživy na chemické složení semene, stonků a kořenů olejného lnu“. V roce 1939 se přihlásil k mimořádnému studiu na přírodovědecké fakultě Masarykovy university. Jeho studium bylo přerušeno uzavřením českých vysokých škol.

Od ledna 1938 do října 1939 pracoval na Ústavu analytické a agrikulturní chemie VŠZ v Brně jako volentér a nehonorovaný asistent. Od října 1939 do září 1948 byl zaměstnán jako výzkumný chemik a vedoucí laboratoří a výzkumného oddělení zemědělských lučebních závodů Biochema, a.s. v Modřicích u Brna.

V roce 1946 předložil na VŠZ v Brně habilitační spis „Poznatky a zkušenosti získané při studiu podmínek určujících jakost sušené zeleniny“, habilitoval se pro obor Technologie zemědělského průmyslu a pak zde přednášel jako soukromý docent. Byl zvolen jako zástupce docentů do profesorského sboru školy.

Profesorem Vysoké školy zemědělské v Brně byl jmenován v září 1948, tedy ve svých 33 letech, a to pro obor Konzervační technologie. Profesorem byl ustanoven od 1. 10. 1948, kdy také znovu nastoupil do pracovního poměru na VŠZ v Brně. Působil zde do konce roku 1952.

Od 1.1.1953 byl převeden na nově zřízenou fakultu potravinářské technologie Vysoké školy chemicko-technologické v Praze, na které působil jako profesor konzervářské technologie do roku 1983. Od této doby je v důchodu, ale dodnes na VŠCHT v Praze působí ve zkrácených pracovních úvazcích.

Profesor Kyzlink sám se považuje za demokrata, stoupence Masarykovy filosofické školy. Tvrdí o sobě, že velký vliv na jeho život a životní postoje měla jeho velmi aktivní účast ve skautském hnutí od roku 1928 do roku 1939. Účastníkem tohoto hnutí byl i v poválečných letech, dodnes s ním sympatizuje a dodnes je zván na jeho nejvyšší činovnícké sněmy.

VĚDECKÁ ČINNOST PROFESORA KYZLINKA

Profesor Kyzlink inklinoval k vědecké práci již během vysokoškolského studia. Nejdříve spolupracoval s profesory Trnkou a Hošpesem, ale velmi brzy se specializoval na studium vlastností a zpracování ovoce a zeleniny a na teorii konzervace potravin vůbec.

Za nejvýznamnější úseky a výsledky jeho vědeckovýzkumné činnosti lze mezi mnoha dalšími označit:

- Studie o stabilitě vitamínu C ve zpracovávané zelenině.
- Studie k výrobě pektinových preparátů a k návrhu metod analýzy pektinů.
- Formulaci metody pro kontrolu účinnosti konzervace termosterilací. Tato práce měla velkou mezinárodní odezvu včetně udělení stříbrné medaile mezinárodní komisí zemědělského a potravinářského průmyslu se sídlem v Paříži v roce 1960.
- Pan prof. Kyzlink formuloval a propracoval původní systém metod konzervace potravin. Práce byla uznána obhájením doktorské disertace a udělením vědecké hodnosti DrSc. v roce 1957. Bylo dosaženo jejího mezinárodního uznání kladným hodnocením monografie *Principles of Food Preservation*.
- Prof. Kyzlink byl pověřen zpracováním charakteristiky souborů chemických, enzymových a mikrobiologických dějů významných pro uchování potravin do stati *Storage Stability* nakladatelstvím Academic Press v Londýně právě vydávané (1992) britské encyklopedie o potravinách a výživě; zde je potřebné zdůraznit okolnost, že prof. Kyzlink je jedním ze dvou občanů Československa, kteří byli k této spolupráci přizváni a kterým se dostalo pocty být spoluautory této věhlasné encyklopedie.

Prof. Kyzlink vydal šest knižních monografií počínaje *Konzervačními metodami*, vydanými v Průmyslovém nakladatelství Praha v roce 1951 a konče celostátní vysokoškolskou učebnicí *Teoretické základy konzervace potravin*, vydanou Státním nakladatelstvím technické literatury v Praze v roce 1988 (511 s.) a již zmíněnou knihou *Principles of Food Preservation*, vydanou světově proslulým nakladatelstvím Elsevier Amsterdam – London – New York v roce 1990 o rozsahu 598 s.

Dále dosud publikoval 106 původních prací, z toho 30 cizojazyčných a dlouhou řadu odborných a popularizačních prací. Přednášel a dosud přednáší na potravinářských symposiích a konferencích.

Profesor Kyzlink byl a je členem několika vědeckých institucí, redakčních rad a vědeckých rad. Již v roce 1947 se stal řádným členem IV. odboru Československé akademie zemědělské a v roce 1990 byl zvolen čestným členem Akademie zemědělských věd ČSFR. Za svoji vědeckou práci obdržel ocenění zahraniční a československá, mezi nimi i dvě záslužné medaile Vysoké školy zemědělské v Brně.

VZTAHY PROF. KYZLINKA K VYSOKÉ ŠKOLE ZEMĚDĚLSKÉ V BRNĚ

Činnost profesora Kyzlinka jako studenta a nehonorovaného asistenta z období let 1933 až 1939 byla již zmíněna. V letech 1946 a 1947 přednášel jako soukromý docent doporučený předmět *Ovocnický průmysl* a v této době se již iniciativně a intenzivně účastnil na organizační přípravě zahradnického a o něco později i technologického studijního směru (byl svolavatelem a předsedou příslušných komisí). Ve studijním roce 1947/1948 byl již i správcem nově zřízeného ústavu ovocnické a zelinářské technologie v Brně.

Oba připravované studijní směry (zahradnický s výukou vinařství a konzervářské technologie a dále technologický – potravinářský) se staly skutečností a zásluhy profesora Kyzlinka o ně jsou nesporné. Technologický (potravinářský) směr vychoval ve dvou ročnících 56 absolventů, z nichž někteří dnes zastávají významná místa ve školství, ve výzkumu a v průmyslu.

Profesor Kyzlink a jeho spolupracovníci připravovali koncem čtyřicátých a počátkem padesátých let vznik potravinářské fakulty v Brně, a to v souvislosti s přechodem potravinářství na průmyslovou bázi. Fakulta byla připravena, byl jí přidělen nynější chemický pavilon vojenské akademie na Žižkově ulici, ale veškeré přípravné práce byly zmařeny rozhodnutím o zřízení vojenské akademie v Brně v roce 1952. Došlo proto k tomu, že pro Brno připravovaná potravinářská fakulta byla připojena k nově vznikající Vysoké škole chemicko-technologické v Praze. Brněnští učitelé z Vysoké školy zemědělské – prof. Prokš, prof. Kyzlink, prof. Lom a doc. Slavíček – se tak stali významnou součástí profesorského sboru nově vzniklé pražské potravinářské fakulty.

Po přeložení do Prahy prof. Kyzlink obětavě dojížděl celé dva roky přednášet do Lednice na Moravě, aby pomohl udržet dobrou úroveň výuky na zahradnickém oboru agronomické fakulty.

Prof. Kyzlink popsal tradice výuky potravinářství na Vysoké škole zemědělské v Brně ve své monografii o historii studia potravinářské technologie na celém území ČR. Monografie byla vydána jako svazek A 26 Sborníku VŠCHT v Praze v roce 1983. V roce 1989 významně přispěl svým článkem „Studium technologie potravin na Vysoké škole zemědělské v Brně“ v časopise Průmysl potravin, jehož číslo 8/1989 bylo věnováno 70. výročí vzniku naší vysoké školy.

Profesor Kyzlink již několik let podporoval úsilí o zavedení rozšířené výuky potravinářství na naší škole, a i díky jeho významné a soustavné podpoře bylo ve školním roce 1992/1993, tedy letos, zahájeno studium na nově vzniklém studijním oboru agronomické fakulty nazvaném Zpracování zemědělských produktů. O rok dříve bylo otevřeno studium na obdobném oboru Zpracování zahradnických produktů na zahradnické fakultě naší vysoké školy v Lednici na Moravě.

Profesor Kyzlink se pravidelně aktivně zúčastňuje celostátního semináře o jakosti potravin v Brně, který je již řadu let pořádán za spoluúčasti naší školy a fakulty. Svou přítomností, aktivitou, zkušeností a životní moudrostí vždy účinně přispívá k velmi dobré úrovni tohoto semináře. Profesor Kyzlink se trvale zajímá o život naší vysoké školy a vždy ochotně konzultuje vědecké a odborné problémy s našimi učiteli.

Z uvedeného stručného přehledu o životě a díle pana profesora Kyzlinka je naprosto zřetelný jeho celoživotní vztah k naší vysoké škole. Vykročil z ní jako velmi úspěšný absolvent do úspěšného a bohatého života pedagoga a vědce a vyšel z ní i jako její profesor. Vždy se k ní upřímně hlásí a svou celoživotní vědeckou a pedagogickou prací a jejími výsledky přispívá k jejímu věhlasu u nás i v zahraničí.

Je proto nanejvýš spravedlivé, že mu Vysoká škola zemědělská v Brně uděluje své nejvyšší ocenění – čestný doktorát zemědělsko-lesnických věd.

V Brně 11. prosince 1992.

ZÁVĚR

Tato stať má připomenout význam, ale i odkaz pana profesora Kyzlinka, který odešel 3. ledna 2008. Profesor Vladimír Kyzlink byl zakladatelem a po několik desetiletí nositelem základní obecné konzervace potravin. Zároveň se věnoval technologii neúdržných potravin rostlinného původu. Ač se pan profesor Kyzlink spolu s dalšími profesory stali významnou součástí profesorského sboru vzniklé pražské potravinářské fakulty (tehdy FPT, VŠCHT), a byl zakladatelem tehdejší Katedry konzervářské technologie, má nezanedbatelný význam i pro současný ústav technologie potravin AF MENDELU. Položil základy a prosazoval budování rozšířené výuky potravinářství na VŠZ v Brně. Spolu se svým žákem, panem profesorem Ingrem, který připravil podklady pro výše uvedený text slavnostní řeči, se zasadil o rozvoj potravinářství na naší univerzitě. Pan profesor Kyzlink se účastnil také tehdejších seminářů o jakosti potravin a potravinových surovin, kde jsme ho někteří měli štěstí potkat, a které udržujeme každým rokem jako Ingrový dny.

PODĚKOVÁNÍ

Děkujeme panu prof. Ing. Jiřímu Zelenkovi, CSc. za poskytnutí podkladů ke slavnostní promoci pana profesora Dr. Ing. Vladimíra Kyzlinka, DrSc., dr. h. c. Děkujeme panu děkanovi Fakulty potravinářské a biochemické technologie Vysoké školy chemicko-technologické v Praze a zároveň vedoucímu Ústavu konzervace potravin panu doc. Ing. Aleši Rajchlovi, Ph.D. za součinnost a poskytnutí materiálů spojených s osobou pana profesora Kyzlinka. Děkuji Ing. Andree Roztočilové, Ph.D. za technickou součinnost.

LITERATURA

Jůzl, M. (2026): Historie. Ingrovy dny. Webová stránka [online]. *Agronomická fakulta, Mendelova univerzita v Brně* [vid. 2026-01-20]. Dostupné z: <https://www.ingrovydny.af.mendelu.cz/historie>

Pipek, P. (2008): An Abituary Notice. Prof. Dr. Ing. Vladimír Kyzlink, DrSc., Dr.h.c. deceased. *Czech Journal of Food Science*, 26(1), 71. Dostupné z: <https://cjfs.agriculturejournals.cz/pdfs/cjf/2008/01/09.pdf>

Rajchl, A. (2026): Ústav konzervace potravin VŠCHT v Praze. Webová stránka [online]. *VŠCHT v Praze* [vid. 2026-01-20]. Dostupné z: <https://ukp.vscht.cz/o-ustavu/historie>

Zelenka, J. (1992): Program slavnostní promoce Prof. Kyzlinka a Prof. Scholze dne 11. prosince 1992. VŠZ v Brně. Tiskový materiál.

Kontaktní adresa: doc. Ing. Miroslav Jůzl, Ph.D., Ústav technologie potravin, Agronomická fakulta, Mendelova univerzita v Brně, Zemědělská 1665/1, 613 00 Brno, e-mail: miroslav.juzl@mendelu.cz